

God Bless All the Women in Films

: หนังสือผู้หญิงพลังหญิงนอกกระแส โดยผู้กำกับหญิง แห่งศตวรรษที่ 21

IN FOCUS

- ในปี 2019 ฮอลลีวูดมีผู้หญิงเพียงร้อยละ 22.3 ที่อยู่ในตำแหน่งผู้กำกับ ผู้เขียนบท หรือโปรดิวเซอร์
- ศตวรรษที่ 21 มีภาพยนตร์ที่ผู้หญิงเป็นตัวดำเนินเรื่องมากขึ้น ในขณะที่ฝั่งของภาพยนตร์ Blockbuster จะช่วยสร้างพลังหญิงทางด้านร่างกาย ภาพยนตร์นอกกระแสก็ช่วยสร้างพลังหญิงทางด้านจิตใจ
- หนังสือเฟมินิสต์ไม่ใช่เพียงแต่หนังสือโร้หรือสายลับนักฆ่าหญิงเท่านั้น แต่มาในรูปแบบหนังสือที่สร้างพลังใจ ให้ความสำคัญ และสร้างความเท่าเทียมแก่ทุกเพศ

*“I would like to thank God because **She** makes everything possible” Helen Reddy, 1973*

ขณะที่เขียนเรื่องนี้ ข้าพเจ้ากำลังดำดิ่งกับเพลง ‘I Am Woman’ ของ Helen Reddy หลังจากฟังดูหนังชีวประวัติของเธอจบไป หนังสือเรื่องนี้ตอกย้ำว่า เกิดเป็นหญิงในทุกอุตสาหกรรมล้วนลำบากตรากตรำทั้งสิ้น ต่อให้คุณมีความสามารถและพรสวรรค์ชัดแจ้งเพียงใด หากลองพูดถึงอุตสาหกรรมหนัง เองง่าย ๆ เลย ในหนึ่งปีคุณได้ดูหนังจากผู้กำกับชายกี่เรื่อง จากผู้กำกับหญิงกี่เรื่อง ถ้านึกไม่ออก ลองดูจากสถิติของหนังที่คนค่อนข้างดูกัน อย่างอุตสาหกรรมฮอลลีวูด โดยเว็บไซต์ Women and Hollywood กล่าวไว้ว่า ในปี 2019 มีผู้หญิงเพียงร้อยละ 22.3 ที่อยู่ในตำแหน่งผู้กำกับ ผู้เขียนบท หรือโปรดิวเซอร์

ต่อไปลองมาดูในส่วนของเนื้อหาหนังกันบ้าง หนังที่ตัวละครหลักเป็นผู้หญิง แต่จะให้กล่าวถึงแต่สายลับหญิงนักฆ่าล้างผลาญก็คงไม่ตรงประเด็นนัก ในอดีตหนังแนวนี้มีจำนวนไม่มาก มิเช่นนั้นรายชื่อหนังเฟมินิสต์จากหลายสำนักคงไม่เจอเรื่องที่ซ้ำกันบ่อย ๆ อย่าง Thelma & Louise หรือ Kill Bill พอมาถึงช่วงศตวรรษที่ 21

หนังเฟมินิสต์เริ่มมีบทบาทมากขึ้น เรามีโอกาสได้เห็นฮีโร่หญิงในฐานะหนังเดี่ยวอย่าง Captain Marvel และ Wonder Woman มีทีมวายร้ายหญิงใน Birds of Prey ที่วางแผนปล้นใน Oceans'8 นักบินอวกาศหญิงแกร่งใน Gravity และ Interstellar รวมถึงหนังนักฆ่าหญิงที่มีฉายาเคลื่อนไหวในช่วงสองสามปีหลัง ซึ่งแน่นอนว่าหนังเหล่านี้มักจะถูกจัดให้อยู่ในหมวดหมู่หนัง Blockbuster

แล้วหนังเรื่องไหนบ้างล่ะ? ที่ส่งเสริมผู้หญิงในวิถีปฎิชนคนธรรมดา หรือแบบมนุษย์เดินดิน ไม่ได้เดินเหินบนอวกาศ เรากลับเห็นหนังเหล่านี้ได้ในตลาดหนังนอกกระแสเสียมากกว่า ส่วนผู้กำกับหญิงต้องตะเกียกตะกายหาช่องทางในการทำหนังมากเสียหน่อย ข้าพเจ้าจึงอยากแนะนำหนังเหล่านี้ เพื่อคุณผู้อ่านจะได้ไปเลือกสรรหาดูตามหมวดหมู่

I AM WOMAN. HEAR ME ROAR

“ฉันยอมเป็นกบฏดีกว่าตกเป็นทาส!” ‘Suffragette’ (2015) โดยผู้กำกับ Sarah Gavron สร้างจากเรื่องจริงของกลุ่มนักเคลื่อนไหวเพื่อสตรีในประเทศอังกฤษ ตั้งแต่ต้น 1900s ผู้ไม่ทวาดหัว และแย้หยันต่อกฎหมายที่เอื้อประโยชน์เฉพาะแก่ผู้ชาย ในขณะที่อีกฟากโลกหนึ่ง การเรียกร้องสิทธิสตรีในอุตสาหกรรมเพลงช่วง 1970s ยุคที่เพลงของศิลปินชายมียอดขายถล่มทลาย แต่ชื่อของศิลปินหญิงกลับถูกกลืนหาย ‘I Am Woman’ (2019) โดยผู้กำกับ Unjoo Moon หนังชีวประวัติของ Helen Reddy นักร้องหญิงชาวออสเตรเลีย กว่าจะก้าวมาเป็นเจ้าของเพลงชาติเฟมินิสต์ ต้องแลกด้วยความเจ็บปวดราคาแสนแพง

ส่วน ‘Portrait of a Lady on Fire’ (2019) หนังหญิงรักหญิงสัญชาติฝรั่งเศส คำวิจารณ์เยี่ยม ของ Céline Sciamma และ ‘Emma’ (2020) ของ Autumn De Wilde มีจุดร่วมที่คล้ายกันคือ เป็นหนังย้อนยุค และเรียบง่าย ภาพอย่างละเมียดละไมตั้งงานศิลปะ ดำเนินเรื่องราวด้วยตัวละครหญิงผู้มีแนวคิดสมัยใหม่ ไม่ต้องการผู้ชายไว้คอยช่วยประคับประคอง โหยหาความเป็นอิสระ

ตัดมาที่หนังปัจจุบันอย่าง ‘The Tale’ (2018) ของ Jennifer Fox ที่เล่าชีวิตในวัยกลางคนของตนเอง และระลึกถึงชีวิตวัยเด็กอันขมขื่น จนเธออยากย้อนไปแก้ไข เพราะเธอเคยมีแฟนหนุ่มที่ “แก่กว่ามาก” หนังสือสะท้อนปัญหาโรคใคร่เด็กและการคุกคามทางเพศได้อย่างถึงแก่น

I AM WOMAN. WATCH ME GROW

‘The Diary of a Teenage Girl’ (2015) ของ Marielle Heller, ‘Lady Bird’ (2017) ของ Greta Gerwig, และ ‘Booksmart’ (2019) โดย Olivia Wilde ทั้งสามเรื่องนี้ล้วนถูกจัดอยู่ในหนัง Coming of Age ที่ไม่ควรพลาดด้วยประการทั้งปวง เรื่องแรกคือการมองและสร้างโลกแฟนตาซีผ่านสายตาวัยรุ่นที่มีปัญหาที่โหยหาความรัก เป็นหนังที่ทั้งล่อแหลมและไร้เดียงสาในเวลาเดียวกัน เรื่องต่อมาคือการเติบโตและโยนบินไปสู่สถานที่ในอุดมคติ ผู้ที่พ่ายแพ้ต่อหนึ่งแม่ลูกต้องมีเสียน้ำตา และเรื่องสุดท้ายคือการก้าวออกจากวังวนเดิม ๆ สร้างเรื่องราวอันน่าจดจำ (بابอและกักขะ) ก่อนแยกทางกันของคู่เพื่อนซี้สุดเนิร์ด ซึ่งสามเรื่องนี้ ทุกตัวละครต่างมองหา “เวอร์ชันที่ดีที่สุดของตัวเอง”

ส่วนหนังประเด็นหนัก ทั้งเศร้า และน่าเอาใจช่วย อย่าง ‘The Mustang’ (2015) ของ Deniz Gamze Ergüven หนังสัญชาติฝรั่งเศส-ตุรกี ที่กล่าวถึงชีวิตที่ถูกบีบบังคับของ 5 ตรีณีจากครอบครัวอนุรักษนิยม จะทนอยู่อย่างนกลน้อยในกรงไปทำไม ในเมื่อพวกเราสามารถหนีออกไปได้

I AM WOMAN. SEE ME STAND TOE TO TOE

หนังสัญชาตินิวซีแลนด์ ‘Whale Rider’ (2002) โดย Niki Caro ว่าด้วยการดิ้นรนของเด็กหญิงในการก้าวสู่ตำแหน่ง “นักขี่วาฬ” เมื่อจารีตและเผ่าพันธุ์ไม่ต้อนรับผู้หญิงในฐานะผู้นำ นี่เป็นหนังที่แสดงอำนาจชายเป็นใหญ่อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับหนังเกาหลีใต้ ‘Kim Ji-young: Born 1982’ (2018) จาก Kim Do-young สังคมปิตาธิปไตยในเกาหลีที่กดทับความเป็นแม่และความเป็นเมีย การทำงานบ้านและเลี้ยงลูกคือภารกิจสำคัญ จนไม่มีโอกาสได้ลิ้มตาอ้าปาก โดยเฉพาะในด้านอาชีพ

ส่วน ‘Winter’s Bone’ (2010) จาก Debra Granik วัยรุ่นสาวรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวแทนพ่อผู้หายตัวไป จนชีวิตต้องไปพัวพันกับปัญหา (ที่คนอื่นก่อ) หรือเหล่าผู้หญิงตัวแสบและทรนงใน ‘The Beguiled’ (2017) จาก Sofia Coppola ผู้ชายไม่ได้มีความสำคัญแต่อย่างใด เป็นได้แค่วัตถุทางเพศก็เท่านั้น ทั้งสองเรื่องนี้ต่างมีตัวละครหญิงเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้นำ และเป็นผู้คุมเกม เรียกอย่างง่ายคือ ขั้วตรงข้ามของหนังผู้ชายที่มีให้ชมกันปีละห้าสิบเรื่อง

ภาพยนตร์เป็นหนึ่งในงานศิลปะชิ้นสำคัญในการปลูกฝังคตินิยมต่อผู้ชม และสะท้อนรากเหง้าทางความคิด (ที่ก้าวหน้าหรือล้าหลัง) ของผู้สร้างได้อย่างยอดเยี่ยม ทำ्यที่สุดแล้ว ข้าพเจ้าขอไม่ตัดสินว่าหนังแบบไหนดีหรือแย่ เพราะทุกเรื่องล้วนต้องอาศัยการตีความของคนดูเอง จะซึบซับแนวคิดไปมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล แต่หากวันใดที่คุณตัดสินใจไม่ได้ว่าจะดูหนังเรื่องไหน โปรดรับหนังจากบทความนี้ไปพิจารณา

Author: Neeranat Lumnoi

ที่มาภาพ: IMDb